

Asia: VN/26268/2022-MMM-189

Lausuntopyyntö luonnoksesta vesihuoltolain uudeksi 4 c §:ksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Huoltovarmuuskeskuksen lausunto luonnoksesta vesihuoltolain uudeksi 4 c §:ksi

Huoltovarmuuskeskus (HVK) kiittää mahdollisuudesta lausua vesihuoltolain uuden 4 c §:n luonnoksesta. HVK:n näkökulma keskittyy nimenomaisesti huoltovarmuuden turvaamiseen ja korostaa tarvetta huomioida toimintaympäristön muutoksista nousevat resurssitarpeet. Huoltovarmuuden turvaaminen on keskeistä sekä normaaliolojen jatkuvuudenhallinnan että poikkeusolojen varautumiseen tähtäävien yhteiskunnan suorituskykyjen osalta.

Kuten valtioneuvoston päätös huoltovarmuuden tavoitteista (568/2024) toteaa, huoltovarmuudella tarkoitetaan väestön toimeentulon, maan talouselämän ja maanpuolustuksen kannalta välttämättömän kriittisen tuotannon, palvelujen ja infrastruktuurin turvaamista normaaliolojen vakavissa häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa. Päätöksen mukaisesti laadukas vesihuolto on välttämätön edellytys väestölle ja merkittävälle osalle talouselämää.

Vesihuolto on osa yhteiskunnan kriittistä infrastruktuuria, jolloin erityistä huomiota on kiinnitettävä sen toimintavarmuuteen kaikissa tilanteissa. Vesihuollon saatavuus on turvattava kaikissa tilanteissa kotitalouksille, yhdyskunnille, sosiaali- ja terveydenhuollon laitoksille sekä vesihuollon saatavuudesta riippuvalle huoltovarmuuskriittiselle tuotannolle. Vaikka vesihuollon häiriöt pysyvätkin yleensä maantieteellisesti rajatulla alueella, niiden heijastevaikutukset voivat kulkeutua toimialarajojen yli ja vaarantaa vesihuollosta riippuvia huoltovarmuuskriittisiä toimintoja laajemminkin.

Huoltovarmuuden turvaamisen näkökulmasta kriittisten infrastruktuurien toimintavarmuuden turvaaminen on julkisen ja yksityisen välistä omistajuuskysymystä laajempi kokonaisuus. Varautumisvelvollisuuksiin ja näiden valvontaan liittyvä sääntely, toimijoiden resurssien riittävyys

tehokkaiisiin varautumistoimiin sekä yrityskauppaseurannan (ulkomaalaisten yritysostojen seurannasta annettu laki 172/2012) mekanismit ovat tässä kokonaisuudessa keskeisiä ja normaaleja elementtejä, jotka osaltaan varmistavat myös vesihuollon luotettavaa hallintaa. Nämä mekanismit on syytä huomioida osana vesihuoltolain uuden 4 c §:n valmistelua.

Toiminta- ja turvallisuusympäristö on kehkeytymässä suuntaan, joka kasvattaa vaatimuksia kriittisen infrastruktuurin varautumiselle ja edellyttää sen haltijoilta ja omistajilta toiminnallisia ja taloudellisia lisäpanostuksia. Siksi vesihuoltolain 4 c §:n valmistelussa on olennaista arvioida ja varmistaa, että yhteiskunnalla on mahdollisuudet erittäin tärkeän kansallisen edun vaatiessa rajoittaa vaikutusvallan siirtymistä eritoten ulkomaalaisille henkilöille ja ulkomaisille yhteisöille ja säätiöille. Tämän ohella on tarpeen varmistaa, että vesihuoltolaitoksilla ja niiden omistajilla on riittävät resurssit suoriutua tehtävistään, mukaan lukien tarkoituksenmukaiset varautumistoimet poikkeusolojen ja vakavien häiriötilanteiden varalle.

Poikkeusoloihin ja vakaviin häiriötilanteisiin varautumisessa korostuu paitsi haitallisia tapahtumakulkuja ennaltaehkäisevät toimet, myös järjestelyt tehokkaiden vasteiden tuottamiseen vakavien uhkien toteutuessa. Tällaisia tilanteita voi syntyä esimerkiksi silloin, kun ensisijaisten vesihuoltojärjestelmien suorituskyky on kaikista ennalta ehkäisevistä toimenpiteistä huolimatta vakavasti häiriintynyt. Tehokkaimmat vasteet saattavat edellyttää strategisten, paikallisiin ominaisuuksiin mukautuvien suorituskykyjen valjastamista. Tähän tarvittavia kyvykkyyksiä, kuten veden- ja jätevedenkäsittelykapasiteettia, löytyy myös kuntaomisteisten toimijoiden ulkopuolelta, kuten suurilta teollisuusyrityksiltä. Huoltovarmuuden näkökulmasta lainsäädännön ei tulisi muodostua esteeksi kehittää monipuolisia poikkeuksellisten olosuhteiden varajärjestelyitä ja ottaa niitä tarvittaessa käyttöön.

Kinnunen Joni
Huoltovarmuuskeskus

Heino Ossi
Huoltovarmuuskeskus